

MŰVÉSZEK A TISZA PARTJÁN

TÁPAI ANTAL

1961 tavaszán Beszédes Kornél építész barátom vitt el Tápai Antal Csongrádi sugárúti otthonába. Bemutatkozásként egypár darab szoborfotót vettem elő, és elmondtam, Szegeden akarok megtelepedni. A fotókat nézegetve kesernyős mosolyal tanácsolta, menjek vissza Pestre. Szobrászt még nem volt képes egy vidéki városunk sem eltartani — panaszolta rezignáltan. Kis ország, „egyvárosú” ország vagyunk, csak Pesten van lehetőség...

Számba véve szobrászatunk múltját és jelenét, azt kell mondani, hogy így igaz, különösen ami a múltat illeti. Az ötvenes évek derekáig, vidéken egyedül Tápai Antal tudott művészetet teremteni, nem megmaradni a sírkőszobrászati szinten, ami a vidéki megbízásokból szükségszerűen következett.

Tíz-egynéhány éve telepedett meg egy-egy szobrász Szolnokon, Hódmezővásárhelyt és Pécsert. Szegeden Tápai mellett jelenleg három szobrász is él — kiállító művészi szinten, és három olyan szobrásznövendék tanul a Képzőművészeti Főiskolán, kiknek ő volt első mestere.

Majd két évtizedig volt a Tábor utcai képzőművészkor szobrász műtermének vezetője. Nála ismerkedtek az anyaggal — Bányai József, Samu Katalin, Vörös Ilona szobrász- és Majorossy Sarolta kerámikusművészek.

Catói szívóssággal és következetességgel harcolt a művészeti gimnázium létrehozásáért. Meglett, 1967. szeptember 1-től a pécsi és a nagy múltú budapesti iskolákkal egytantervű, egyenrangú intézet lett a kőfaragó, kerámiakészítő és kéziszedő szak-középfiskolából, melynek ő volt első szakmai igazgatója, koncepciót adó vezetője. Iskolaszervező munkája gyümölcseként került Fekete János, Samu Katalin és Szalay Ferenc kapcsolatba Szegeddel, mint a szakközépfiskola tanárai.

Tápai Antal 1902. április 6-án Kisteleken született. Kétéves, amikor Szegedre költöztek, és immár 65 éve itt él. Szegeden tanult, a MÁV vasúti műhelyében lett lakatosinas. Az anyagalakítás küzdelme — visszahatva rá — szobrásszá formálta őt. Elgondolkoztató, hogy a magyar szobrászat klasszikusai — Ferenczy István, Fadrusz János, Stróbl Alajos — lakatosként kezdték művészi pályájukat. 24 éves, amikor három szakmával — géplakatos, kazánkovács és faszobrász segédlevéllel — tarsolyában Móra Ferenc és Petrovics Elek javaslata alapján a város ösztöndíjával beiratkozik a Képzőművészeti Főiskolára. Itt Szentgyörgyi István, a Szegedi Pantheon két domborművének és a híres „bigéző fiú”-nak alkotója a mestere. Harmadéves hallgató, amikor az év végi kiállításon *Ferenczy István-díjat* nyer. Az ösztöndíj háromhónapos vakációt biztosított Tápainak a római Collegium Hungaricumban. Tanulmányai végeztével hazajön Szegedre, és most már megszakítás nélkül itt él majd negyven éve, csak egy-egy kirándulásnyira hagyja el városát, hogy újra lássa Firenzét, Rómát, Párizst.

Első jelentős szobormegbízása: az 1940-ben felállításra került háborús emlékmű Kisújszállás főterén. Szerencsés a szobor és talpazat viszonya, az emlékmű és a környező házak léptéke. A merész lendületű lovas szobor ősi dinamikával magasodik a tér fölé. Tápai művészetében megjelennek a Boda, Medgyessy, Mészáros művészetére is ható „turáni” nosztalgia jegyei. Az „ősi magyar fajta” karakterének keverése, szoborra formálása lesz életművének egyik vezérmotívuma. *Dorozsmai kubikos* című szobra, vagy Móra emlékének „pipát tömő magyarja” új, rusztikus típus megjelenése, Borbereki szentesi szobrának rokona.

Szegeden a múzeum előtti parkban áll a közművelődési palota két tudós igazgatójának — *Tömörkény Istvánnak* és *Móra Ferencnek* — a szobra, pár lépésnyire, a színház homlokzatán, *Katona József* és *Erkel Ferenc* életnagyságot meghaladó, egész alakos portréját szemlélhetjük. Tovább menve a Tisza-parton, a vízi sporttelep „*evezőse*” a déli nap sugarából ellenzőként emelt kézfeje alól tekint ránk. A város Nemzeti Pantheonjában a Dóm tér árkádjai alatt Ferenczy István, Stróbl Alajos, Szentgyörgyi István, Medgyessy Ferenc, Kisfaludi Strobl Zsigmond mellett Tápai Antal szobraival is találkozunk.

Szólni kell szoborkovácsolási eljárásáról és az így készült portrék soráról. Ezek közül csak néhányat említek: Juhász Gyula, József Attila, Móra Ferenc, Madách Imre, Kodály Zoltán képmásait.

Sajnos nincs lehetőség e pár sorban, hogy gazdag életútjának-életművének csak főbb állomásait is felidézsem. Ideje lenne elemző, minden művét (egyházi szobrait is) feltáró, gondos tanulmányt megjelentetni Tápairól.

Szép város, az ország legszebb városa — szokták mondani Szegedre. Talán így igaz, és hogy az, abban nagy része van Tápai Antalnak. Az utcák, terek számos szoborkompozíciója, domborműve, és — mondhatjuk bátran — számtalan épületplasztikája, emléktáblája a város szerves részévé vált.

Tápai Antal nélkül szegényebb lenne Szeged. Többet adott, mint kapott városától. Szájának kesernyés mosolya számomra Juhász Gyulát idézi. Fél évszázada nem tudta a város, hogy mit jelentett neki a költő.

TÓTH SÁNDOR

BÚCSÚ A JÁTEKSZÍNTŐL

A Játékszínnek csak egy esztendőt engedélyezett a sors: tavaly októberben nyílt, s az idén májusban már be is zárják. S mindaddig, amíg a nagyszínház átalakítása meg nem kezdődik, a kis színház zárva marad.

Amikor tehát újra megkezdődnek az előadások a Horváth Mihály utcai kamarateremben, nem a Játékszín folytatódik tovább, nem azoknak a törekvéseknek a kiteljesítésével találkozunk majd, amelyek ezt a vállalkozást tavaly októberben elindították; a Játékszín a szegedi színház történet múltjába kerül. Ily módon az értékelő